

Előfizetési árak:

Házhoz hordással vagy postán küldve:

Egész évre . 14 ft — kr.
Félévre . 7 » — »
Negyedévre . 3 » 50 »
Egy hóra . 1 » 20 »
Egyes szám ára 5 kr.

Kiadóhivatal:

Endrényi Imre könyvkereskedése Szegeden, hová az előfizetések s a lap szétküldésére vonatkozó fölszólalások intézendők.

SZEGEDI HIRADÓ

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztői iroda:

Tisza Lajos-körút 73. sz.
Reitzer-féle ház, földszint;
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Hirdetéseket

és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal mérsékelt áron vesz föl.

Ünnep után.

Szeged, ok. 26.

Az új Szeged kettős ünnepe szép napja lezajlott.

Az Alföld ifju, szép metropolisza magához méltón ünnepelt.

Országgra szóló diszt adott e napnak azon nagynevű térfiak jelenléte, akik ez alkalommal Szeged város nagyrabecsült vendégei voltak.

Esemény számba megy az, hogy egy vidéki város házi ünnepélye egy Tisza Lajos gróf, egy Munkácsy Mihály részvételével dicsekedhessék.

A nap történetének személyi részétől eltekintve is, számos oly momentum kínálkozik a följegyzésre, ami megérdemli, hogy ne menjen a múlt idővel feledésbe, hanem még a jövődönk is tanulságul szolgáljon.

Mindenek előtt említenő e helyütt az a példás tapintat, mely az egész ünneplés összes mozzanataiból határozottan kizárt minden politikai vonatkozást.

A felsőtanyai kulturközpont fölavatása félre nem magyarázható bizonyosságát képezi annak az eleven, gondos érdeklődésnek, melylyel a város közönségének egésze a külterület lakosságának szellemi és anyagi fölvirágzása, haladása iránt viseltetik.

Hogy ez nem akadémikus frázis, hanem munkás szeretet, bizonyítják a közkölségen emelt nagyszámu épületek s a közkölségen fönttartott, a civilizációt képviselő, annak áldásait közvetítő modern tanyai intézmények.

Azok a beszédek, melyek ezen tanyai ünnepélyen minden oldalról elhangzottak az anyaváros és a külterület között évszázadok óta fennálló benső, szerves kapcsolat megszilárdulását, a Szegedhez való ragaszkodás törhetetlen hűségét pecsételték meg.

Adja a gondviselés, hogy ezen most megkötött «új szövetség» legyen olyan áldásos eredményeiben, mint amily tiszta, nemes szándék alapította meg.

A másik ünnepélyen, a belvárosi kaszinó pompás új otthonának megnyitásánál pedig oly ténybeli igazságok jutottak kifejezésre, melyeknek megéléleiben sokan, a legjobbak közül is, az utolsó pillanatig kételkedtek.

Az új Szeged társadalma erőben, akaratan egyaránt megérett a monumentális alkotásokra.

Ez az új kispalota csak kezdett. Megnyitó köve azon nagyszerű, hatalmas épületnek, mely a maga

impozáns egészében azt a büszke jelzót viselendi homlokzatán: A szegedi társadalom alkotása.

Előre a lobogóval bátran, csüggedetlenül. Az első siker oly fényes, hogy a legmerevebb tagadás képviselője is kénytelen beismerni: van ebben az újszülött társadalomban szellemi, anyagi tehetség s ami legfőbb, áldozatkészség nagy művek teremtéséhez.

Az ezen ünnepen elmondott ékes beszédek közül egy mondat külön helyet kér a nap krónikájában.

Tisza Lajos gróf tószájának azon passzusa ez, hol megemlékezvén az új Szeged megerősödését, társadalmi rekonstrukcióját kiegészítő állami intézményekről, melyek az országos kormány jóindulatának kifolyásaként Szegedre helyeztetek; azon határozott reményének adott kifejezést: hogy ezek sora még koránt sincs befejezve.

Ez a mi sokszor hangoztatott hitünk, reményünk is, és végtelenül örvendünk, hogy épp ennek a városnak ujjáalkotója erősített meg benne.

A most elmúlt fényes nap a maga kettős társadalmi ünnepével nagyon alkalmas a tulajdon erőnkbe, nagyratemettségünkbe vetett önbizalom fokozott megizmosodására.

Jövőbe bátran, bizón tekintő szemünk előtt mind ragyogóbb távlat nyílik.

Az új Szeged nemcsak szebb, hanem valóban nagy-város lesz.

I.

Felsőtanya ünnepe.

Szíves, meleg ölekezés volt a vasárnapi, az egymástól mérföldekre lakó testvérek: Szeged város és a Felsőtanya népe között. A belterület lakossága, a városi nép osztozni akart a tanyai polgárság örömeiben; fölkerelkedett s nagy tömegben, magas vendégeivel együtt kirándult a «Balástya»-ra, hogy jelen lehessen minden részén annak a nagyszabású ünnepélynek, mely mellett fölavatták, rendeltetésének átadták az új felsőtanyai közigazgatási központot. Lássa meg a nép, hogy a tanyai ünnepe minenkör ünnep egyuttal a palotás Szegeden is, ami ünnepünk épp úgy, mint az övé, mert egyik vagyunk vele városban, jogokban és terhekben s az a pár mérföld csak lakásainkat választja el, de nem városunkat és nem bennünket.

A mozgalmas, zajos nap bent, mint künn egyaránt meglátszott Szeged városán. A néhai való osztrák államvasutak pályaházában két izben is nyüzsgött a szám nélküli kiránduló közönség. kora reggel az

ünnep intézői szálltak vasutra, jókora társasággal, a városi nép tömege azonban délelőtt 10 órakor indult neki a felsőtanyának.

Az első csapatban a diszbe öltözött polgáröröket vitte B e c k István kapitányuk, cigánybanda, duda, a tanyai bandérium egyenruhás trombitása, illő zibongással ugyanezen szállítmányban kaptak helyet. Nem is hallott akkora kedvet még az a vén, harmadosztályu kupé, melybe egymagába beleszorult a társaság. Egész uton szólt a zene és egyes megállókon a «general-mars» tiszteletére annak a nagy számu tanyai népek, ami minden állomáson már várta a vonatot. A kupé így csakhamar szűk lett s mire megállt a «Kapitányság»-nál már negyedmagával ontotta az utasok tarka tömegét. Volt már akkor közte elegáns városi ur, diszruhás polgárör, bandériumos, nemzetiszin pántlikákkal ékeskedő lánysereg, asszony nép, a tanya tisztas agg-férfiai vegyest a piros-pozsgás legényekkel. A vendégeket már Szatymazon egy sereg kocsni várta, de arra csak a bandát pakkolták föl; a nép a «Kapitányság» megállóánál szállt le s csoportosult, hogy gyalog vonuljon be a központi telepre. Csinos látványt nyújtott, mikor férfiak-nője, páros sorba szedve a polgárörséggel élén megindult, át a mérhetlen homok-tengeren, de örvendve, danolva, nevetgélve neki a felórára eső központi épületeknek. A hosszú menet a fölzászlózott új épületeknél a cigányzenekar «Rákóczy»-ja mellett Vadász Lajos kapitány várta. Aki befért, rendében bevonult a paplak udvarába, ahol a földi-szített sátrak alatt már ekkor megindult a nagy készülődés, a városiak fogadására. A felsőtanya 24 legszebb leánya közt kiosztották az ünnepi jelvényeket, vörvörös béli, nemzeti színű pántlikás kokárdákat, közepén ezzel az aranyos írással: «Szeged felsőtanya, 1891. nov. 25.» Ilyet kapott a tanyai bandérium 24 deli legénye is, a leányok azontul nemzetiszin övet a derékra. Gyűlt már ekkor a tanya minden részéből a nép, ki kocsin, ki gyalog, legnagyobb-részt csoportokban, sőt a népesebb családok templomi lobogókkal is, a Kápolna fölszenteléséhez. Nyolcz óra alig volt, mikorra csaknem betelt ünneplő ruhás tanyai néppel az egész telep, ut-utfél pedig kocsikkal. A 7 épület hét tágas udvarán pezsgő elevenesség termett egyszerre. A paplak konyháján sürgött a sok friss kezű szakácsné, színjében, éléskamrájában, míg a komoly arczu szegedi juhászok aprították bográcsba a bürgett. A házat Kriszt Sándor városgazda foglalta le magának, rendezve, osztályozva a temérdek asztalra való, a fészkerben a rendőség látta el nagy kedvvel dolgát, száz számra teli fejtven a palaczkokat a boros hordókból; az udvart pedig a tüzes fiatalság sürgés-forgása ele-

venitette meg. A rendőrlakok, doktor, bába, kiváltképp azonban a kapitányi lak udvarán a gyolcs ingü-gatyájú legények tánczoltatták tüzes lovaikat, erősen gyakorolva magukkal együtt a banderiumba.

Igy közelgett el a nap tizedik órája, mikor kocsikra kapott, aki fért s megindult a menet ki a vasúthoz a városiak fogadására. Elöl a banderium vágtatott egy csoportban, oldalán a diszruhás cigány hornistával, aki egyetlen-egyszer sem esett le a nyeregből, hanem fujta bámulatos tüdővel a szilaj tanyai lovak fülébe a legváltozatosabb riadókat. A banderium után következett a végtelen kocsisor, melynek eleje Vadász Lajos fogatával, már kiért «Sóspálhalom»-hoz, mikor a vége alig hogy kiindult a központ-ról. A vasúti rámpán, egyetlen baleset nélkül átlépdelt minden fogat, a banderium is az őrház mellé egy tisztásra s ott sorjában elhelyezkedett, élén a banderiummal. A nép leszállt egy szálig s a nyílt pályán csoportosult az őrház elé, hosszú tömegben a vonal mentén s várta a szegedi különvonatot. A százakra rugó, gazdákból állott tömeg előtt Vadász Lajos és Beck István állottak, mint főrendezők, közöttük Gera József tekintélyes felsőtanyai polgár, a fogadtatási szónok.

Az őrháztól még messze füstölgött a vonat, mikor már lelkesült éljenzésben tört ki a közönség. Mikor aztán kiszállott Tisza Lajos gróf és Munkácsy Mihály Ivánkovits János és Mikszáth Kálmán orsz. képviselők, a városi hatóság s a szegedi intelligencia első embereinek társaságában, csak akkor szűnt meg pár pillanatra az örömjaj, ahogy Gera József elkezdte rövid, szívélyes üdvözlő beszédét Tisza Lajos s a vendégek előtt. Tisza gróf pár szóval megköszönte az egyszerű, de szíves üdvözlést s barátságosan megvárta a szónok s a közelébe juthatott gazdák kezét. Bemutatta egyuttal Munkácsyt is a népnek, akit szinte zajosan megéljeneztek a tanyaiak. Ez alatt a vasúti átjáró tulsó végén már ott állott «vigyázz»-ban a felsőtanyai lovasbanderium, festői csoportot képezve prüsszögő paripáin. A majdnem száz főre rugó uri vendég közönség, maga Munkácsy és Tisza gróf is, gyönyörködve, hosszasan szemlélte a szebbnél-szebb legényeket, kiknek élén Somogyi József egykori huszárfőhadnagy, a Rózsa Sándor diadalmas perzekutóra, kivont karddal ült nyergében. A délczeg, ősz bajszú alak, ahogy korat felejtetve, peczkesen hozzá nőtt a paripához, vörös zsinóros, fehér polgárőrségi kapitányi dolmányban, árvalányhaj Kossuth-kalappal es feszes barna pantallonban úgy nézett ki, akár egy testőrgenerális. Jobb oldalán tánczoltatta lovát Pillich Imre, a banderium fiatal, deli zászlótartója. A zászló Szeged város színeiből állott. Pillichen a felsővárosi polgárőrség egyenruhája feszült, fekete zsinóros barna magyar nadrág, világos kék pitykés dolmány s fekete Kossuth kalap árvalányhaj bokrétaival. A banderium többi tagja, 22 gyönyörű szál magyar legény, jobbára a legelső felsőtanyai gazdák fiai, csikósnak volt öltözve, gyolcs ingben, gatyában s fekete mellényben, fekete, kerek karimájú kalapjuk mellett árvalányhajjal. A gyönyörű kis csoport annyira megnyerte mindenki tetszését, hogy a vendégek egy része közé

is ment, Munkácsy és Tisza Lajos gróffal együtt. Munkácsy kérére nyomban le is fényképezte a csoportot Keglovich a kupé ajtajából.

Rövid szemle után megindult a menet be a kulturközpontba. Két lovas perzekutátor nyitotta meg a bevonulást. Rainer József rendőrfőkapitány, Vadász Lajos t. kapitány fogata előtt. Ezt követte párosával a banderium s utána a város fogata, melyen Tisza Lajos gróf és Munkácsy Mihály ültek. A többi vendég tanyai kocsikra kapott. A legnagyobb rendben ért be a hosszú kocsisor a központba, mindenféle zajos éljenzése közt a tanyai népnek Tisza Lajos és Munkácsy a szegedi társasággal együtt, egyenesen a központi lekészlakba ment, mely teli volt zászlóval, udvarán pedig két tágas sátor volt már készen, földszítve a város színeivel, zöld futókkal és apró nemzetiszín zászlókkal. Egyik a tánczhelynek, másik a nép ebédlőjének szánva. A kulturközpont hivatalos átadását a mérnökség nevében Tóth Mihály főmérnök, átvételét pedig a távol levő polgármester helyett Szeged város nevében László Gyula szenátor teljesítette, mind a kettőt pár szó kíséretében s az egész közönség jelenlétében a lelkész lakajtajában. Innen pár percz múlva az egész társaság az új kápolnához vonult, hol már a nép ezrével várakozott a fölszentelési ünnepélyre. A kápolnában, mely nagyon kicsi, csak a koszorús, fehérbe öltözött lányok voltak. A nép előtte csoportosult. Az uri vendégek számára szintén a kápolna előtt egy sor szék volt föntartva.

A felsőtanyaiknak meg lett az az öröme is, hogy új kápolnájukat szeretett országgyűlési képviselőjük, Ivánkovits János apát szentelhetette föl, a csanádi püspök külön engedélyével. A magasztos egyházi ünnepségnél, melyet áhitattal nézett végig a felsőtanya buzgó katolikus népe, Ivánkovits apátnak Orbán Jácint felsővárosi minorita-perjel, Zárkövy Pongrácz, Novák Adorján és Várhelyi lelkészek segédkeztek. Az alkalmi énekeket pedig Erdélyi Sándor szegedi kántor zengette a hívők ezrével. A fölszentelési czerimónia befejeztével Ivánkovits János apát a kápolna nyitott kapujában, pásztorbottal kezében és teljes apáti díszben tartotta meg alkalmi szónoklatát az egybegyűlt hívőkhöz. A nagyszabású s poétikus szépségekben gazdag egyházi beszéd, melyet lapunk holnapi számának tárczarovatában közlünk, azt fejtegette, hogy az emberiség megromlottnak hirdetett erkölcsi élete fölött nem is lehet annyira kétségbe esnünk és panaszkodnunk, mert legkevésbé sem oly tespedt az, minőnek hirdetik. Hisz épp a világszerte most megindult humanisztikus irányu mozgalmak bizonyíthatják legjobban, hogy sokkal jogosabban derengő hajnalnak nevezhetjük a mai kort az erkölcsi élet egén, sem mint visszataszító, sötét alkonyatnak. A fenkölt szárnyalású gondolatok s az apát kiváló szónoki ereje és heve, mély, igaz hatást tettek a jelen voltak lelkére, kiknek sorában végig ott ültek a város magas vendégei is.

A kápolna-szentelés után, csaknem egy óraker délben, visszatért a társaság a paplak udvarába, hol már javában folyt a nagy készülődés a lakomára. Ebéd előtt Tisza Lajos gróf Munkácsyval s a

vendég közönség egy részével apróra bejárta az egész kulturtelepet s részletesen megtekintett, megvizsgált mindent. Közben sok oly jelenet történt, ami a maga egyszerűségében és érdekességével sokáig fellehetlenné teszi a tanyai nép közt a múlt vasárnapot.

Az egyik sátor alatt sorba állították a földszített tanyai lánykákat és legényeket. Tisza Lajos és Munkácsy, Kállay főispánnal közbe vegyült a népcsoportnak s hosszasan beszélgettek a vig fiatalsággal. — A szegedi népviselet, úgy a férfi, mint a női, főleg Munkácsyt érdekelték, aki a mi tanyai divatunkat a maga valóságában most látta először. Meg is kérdezte az utolsó pántlikáját is a lányoknak, hol veszik, mikor hordják; kíváncsian tudakozódott a hajfonásról, női ékszerekről, védjelméről, viganóról és mindenről, ami ismeretlen csak meglátott a lányokon. Hasonló részletességgel kérdezte ki a banderium viseletét is, Beck István pedig polgárőrségi kapitány uniformisát megpillantva, azonnal magához kérte ezt az igazándi magyar embert s elmondatta vele a polgárőrség egész történetét, ruházatuk minden részét, koronkinti változását, Reizner Jánost is, a városi muzeum igazgatóját, mindjárt ott a sátorban vallatára fogta, beszéljen neki, miféle érdekesebb, főként szegedi tárgyak vannak a szegedi muzeumban. Másoktól is a legnagyobb érdeklődéssel tudakozódott minden iránt, ami szegedi és lehetőleg szegedi speczialitás. Végezetül pedig lefényképeztette a 24 lányt és 24 legényt, ott díszben csoportosan. Vesszelka Juliskának, az egyik legcsinosabb lánynak, kijutott az a kitüntetés is, hogy a mester a maga számára emlékül külön is lefényképeztette. A tanyai fiatalság ez alatt annyira «megbarátkozott» Munkácsyval, hogy szinte nehezükre esett kieresztetni a sátorból a mestert.

Érdekes jelenet következett akkor is, mikor a társaság elvonult a tágas udvar szélére, megnézni közvetlen közelből, hogyan főzik a juhászok a bográcsost a szabadban. Munkácsy és Tisza sorban szóbaállott a hét csüngő bogrács körül szorgoskodó juhászokkal s válogatott ki a jó magyar arcok közül egypár lefesteni valót nagy képéhez. E közben megszólítja Tisza gróf a legjobb juhász — arcot:

— Hogy híjják bácsi?

— Barna János a böcsületös nevem.

— Nohát ez az ur itt — folytatja Tisza, a mosolygó Munkácsyra mutatva, — a világ legnagyobb festője. Piktörja érti kend? Majd lefesti magát egy nagy képbe ami a honfoglalást fogja ábrázolni, az új országházban, aztán halhatatlan lesz kend, akit mindenki emlegetni fog.

Barna János, akit Munkácsy csakugyan rögtön le is fényképeztetett, a könnyen jött halhatatlanság fölötti örömeiben, kivette a makrárt szájából, megemelte a juhász kalapot s mély hálával ennyit mondott Munkácsynak: «Köszönöm kendnek!» Pipáját aztán balkezébe téve át, kemény markával megragadta s derekasan megrázta a mester kezét.

Még sok időt töltöttek el ilyen járásban-kelésben a vendégek s kezdődött az ebéd. A népnek künn terítették a diszsátorban, a vendégeknek pedig (a gazdasági szenátor tudja, mért?) a paplak három szűk

szobájában. A lakoma azért oly kedélyesen ütött ki, mint talán még egy sem Szegeden, az efafta ebédek közt. Tisza Lajos gróf, jobbán Munkácsy Mihályval, balján Kállay Albert főispánnal, a paplak bal szélső szobájában terített asztal derekán foglalt helyet. A lakomán résztvettek: Ivánkovits János, Novák József, Mikszáth Kálmán országgy. képviselők, László Gyula, a polgármestert képviselő tanácsos, Zsótér Andor, a szegedi szabadelpárt elnöke, Rainer József rendőrfőkapitány, Zombory Antal, Pálffy Viktor, dr. Fodor Károly szenátorok, Kreybig Károly ny. altábornagy, Fluck Ferencz, Kelemen Mihály, Nagy Gyula, dr. Rósa Izsó, Hricsovsky Timót, Reöck Iván, Reizner János, dr. Tergina Gyula, Bérczy Antal, Babarczy József, dr. Lipcsey Ádám, Kulinyi Zsigmond, Kovács Albert, Muskó Sándor, Salamon Zsigmond, Gerencsér László, Faragó Ödön, Pillich Kálmán, Weiner Miksa, May R. Miksa, dr. Herz Gyula, Obláth Lipót, Polczner Jenő, dr. Tóth Pál, Tóth Mihály, Tóth Antal, dr. Kovács József, Bokor Pál, Schmidt Imre, dr. Rigó Endre, dr. Tary József, Ferenczy János, Szeles alügyész, dr. Lippay Lajos, Vass Károly, László Mihály, Rainer Ferencz, Endrényi Antal, Bodnár kir. közjegyző, Orbán Jácint, Koncz Antal, Várhelyi, Zárkövy és Novák lelkészek.

Gajáry Ödön orsz. képviselő és a «Nemzet» szerkesztője, kit a város szintén meghívott a vasárnapi ünnepségre, elmaradását Pálffy polgármesterhez intézett következő sürgőnyvel mentette ki: «Igen lekötözött szívélyes megemlékezésével, örökre szemrehányást teszek körülményeimnek, melyek lehetetlenné teszik az ünnepélyben való részvételmet, Gajáry Ödön».

Általános visszatetszést szült, hogy Varga Ferencz kisteleki plébános távol maradt a kulturközpont megnyitásától és a kápolna-fölszenteléstől. A városnak ez a hübérese nemcsak hogy el nem jött ura, Szeged város ünnepére, hanem még levélben is tiltakozott ez alkalomra a felsőtanyai parókhia kikerekítése ellen. Természetesen azonnal meg kapta ez a pap a méltó választ a várostól.

A vig hangulatban megindult lakomát a tósztok egész sora tette változatossá. Az első felköszöntőt, a hivatalos áldomást a gyöngélgedő állapota miatt távol maradt polgármester helyett, László Gyula szenátor mondotta. A nagyhatású lendületes beszéd üdvözlét Tisza Lajos grófnak megjelenéseért; üdvözlét Munkácsynak, a magyar nemzet büszkeségének; Mikszáth Kálmánnak a koszorus irónak; a tanyai nép életetésével végződött s következőleg hangzott:

Tisztelt uraim!

Azon magasztos ünnepélynek, melynek az imént Isten szabad ege alatt részei voltunk, folytatását képezi ősi magyar szokás szerint az áldomás, melynél engedjék meg nekem, hogy ugyancsak a régi magyar szokás alapján néhány szó kíséretében poharat emeljek.

A mai nap t. uraim mindenkor nagy jelentőségű lesz a szegedi tanyák történetében, mert ezzel ismét elébb vitetett azon törekvés, hogy a tanyák népe is ellátassék a kultúra, a haladás és közműveltség

legsükségesebb kellékeivel, mert hol ezen kellékek megvannak, ott megszületik a szorgalom s nyomában fölvirul az ipar, tudomány és a közjólét. Nem új az eszmet. uraim, mely most testet öltött, ott honolt az már városunk nagynevű ujjáteremtőjének keblében akkor, midőn az ujjászületés és boldogulás útjait egyengetve és megjelölve, nagy és áldásos művének folytatását a város sorsát intézni hivatott és jogosult tényező, a törvényhatóság kezébe tette le. «A hatóság, élén városunkat bölcsen kormányzó főispán urral, a becses és féltékenyen őrzött örökséget igyekezett jól értékesíteni és a város polgárai érdekében úgy használni, hogy annak áldásaiban szükségleteihez mérten a város lakossága egyaránt részesüljön, törekedett nem beváthatlan ígérekkel, hanem tettekkel és azokban nyilvánuló eredményekkel bebizonyítani azt, hogy mily igaz barátja e népnek, mily szívesen iparkodik magához kapcsolni s hű társként egyenlően részt venni népének örömeiben, úgy, mint bajában. Ily elv vezérelte a hatóságot a kultur-központok létesítésénél s Szeged város és polgárainak boldogságára fogja jövőben is tevékenységét irányítani.

Most pedig, midőn a városi hatóság nevében a legmelegebben üdvözlöm önöket, mint a város kedves vendégeit, fogadják köszönetünket mindannyian s különösen ő excellenciája, gr. Tisza Lajos ur, nemzetünk büszkesége Munkácsy Mihály és hazánk koszorus írója, Mikszáth Kálmán, hogy ünnepélyünk díszét és jelentőségét megjelenésükkel emelni kegyesek voltak, fogadják köszönetünket a tanyai derék lakosság tömeges részvételéért. Adja az Isten, hogy a kapocs, mely a külterület lakosságát hozzánk fűzte, ezentul — ha ugyan lehet — még szorosabbá váljék, adja Isten, hogy a benső szívélyes viszony a hatóság és polgárság között mindenkor kölcsönös és állandó legyen, hogy városunk javát, függetlenségét célzó törekvésünkben mindenkor megértsük és kölcsönösen támogassuk egymást. Valószínűleg meg mihamarabb azon remények, melyeket a kultur-központok fölállításához létesítői fűztek, találjon azokban a tanyák lakossága mindig őszinte barátot és tanácsadót, találja ügyének igazságos bíróját, bajának orvosát, találjon küzdelmében lelki vigaszt és részvétet. Legyenek e központok a civilizáció és közműveltség lobogó szövőtetkei, de álljanak itt kiáltó bizonyítékaul annak is, hogy Szeged város, mint a magyarság és nemzeti kultúra áldozatkész előharcosa, méltónak bizonyult azon részvételre, melyet megrázó szerencsétlenségében iránta a király, nemzet és kormány tanusított. Ezek valószínűségének reményében emelem poharamat s kívánom, hogy a derék, becsületes és munkás szegedi tanyai polgárok családjaikkal, hozzátartozóikkal egészséggben, jólétben és boldogságban sokáig éljenek!

A főlzugó éljenzés után a város üdvözlét a Felsőtanya nevében Korom Pál gazda köszönte meg, tetszés közt eladott beszédében a felsőtanyai társaság köszönetét tolmácsolva az áldásos intézményért, a közigazgatási központi telep létesítéséért a hatóságnak és Kállay főispánnak, akik a telep ügyében annyit fáradoztak.

Az Alsótanya nevében Pálffy Antal kapitány fejezte ki azon érdemeket, miket az ünnepélyes napon az alsórészi polgárság érzett. A beszéd Szeged város bel- és külterületének egymásra való utaltságát fejtegette s Tisza Lajos grófot éltette, a rekonstruktor. Így szólt:

Tisztelt Uraim!

Hogy ezen ünnepélyes alkalommal becses türelmüket néhány perczig igénybe venni szándékozom, engem arra Szeged város hatósága nevében hangoztatott az a kijelentés készített: mely szerint a tanyai központok létesítésében további fejlesztést nyert a város rekonstrukciója.

Ha tekintem azt a viszonyt, mely Szeged bel- és külterületi lakossága között fennáll, eszembe jut a régi római korból keletkezett az a mese, midőn a fej, a kéz, a láb és a test egyéb szerve fölázadtak a gyomor ellen. A fej nem gondolkozott élelemről, a láb nem járt utána, a kéz nem szolgáltatatta át a gyomornak s a lázadás következménye az lett, hogy a gyomor nem kapván táplálékot, a fej, a kéz, a lábak satnyultak el. Mi külterületi lakosság a rekonstrukció alatt szíves készséggel járultunk a gyomor táplálásához, a táplálékból mi is megkaptuk a fentartásunkhoz szükséges részt — izmosodunk. Adja az ég, hogy a kül- és belterületnek ezen egymásra való utaltságát megértsük s működésünket jövőre is az egyetértés szelleme vezérelje. Isten éltesse Tisza Lajos gróf ur ő nagyméltóságát, ki városunk rekonstrukciójához ezen eszmét megteremtette s azt ápolásra nekünk átadta».

Majd Ivánkovits János országgyűlési képviselő és apát állott föl s feszült figyelem közt mondotta el ezt a magvas pohárköszöntőt Szeged város hatóságára:

«Évek előtt történt, de azért most is fülembe zeng minden szava annak a beszédnek, amelylyel városunk ujjáalkotója tőlünk elbucszott. Ezen beszédben egy képet festett, melynek látása mindnyájunkat elragadott. Nem csoda! a kép szép volt nagyon, szinte álomnak tartottam.

Sokszor gondoltam azóta azon beszédre s ma világosan áll előttem, ki a bucsuzás fájó pillanatában lángoló lelkesedésének szavaival festette ki a jövőt mutató képet, éveken át folytatott, lankadást nem ismerő munkásságának és buzgalomának indokolását adta meg s arra mutatott, hogy amint ő melegen érző keblének minden dobbanásával lelkesedett e városért és lelkesedése még sem kötötte teljesen a jelen küzdelmeihez, hanem szárnyat adott gondolatainak, melyekkel magasra emelkedve, a jövő haladás útjait ismerte föl és jelölte meg, úgy távozása után mi is magasra emelkedő szellemmel törekedjünk munkálni városunk javára s ne egyedül a jelennek sokszor égető igényeit tartsuk szemünk előtt, de folytonosan figyelemmel legyünk városunk jövő hivatására is és lankadást nem ismerő buzgalommal tegyünk meg mindent, ami e hivatás betöltésére szükséges.

Városunk hatóságát megilleti az elismerés, hogy ezen szellem lengi át egész működését. Az erőgyűjtés első éve alatt is láttuk a folytonos törekvést a város anyagi és szellemi érdekeinek előmozdítására és ha nem elfogultság adja ajkainkra a bíráló szót, el kell ismernünk, hogy a kettős irányban sikeresen működött. Anyagi viszonyaink tetemesen javultak, virágzó tanügyünk a legszébb reményekre jogosít, kulturális intézményeink gyarapodnak, a közszellem erősen emelkedik, szóval folyamatosan van azon erőteljes fejlődés, amely a nemzet előtt igazolni fogja, hogy Szeged nem egyedül a múltban szerzett érdemeket a nemzet pártolására és jóakaró támogatására, de a jelenben is méltó arra és méltó lesz a jövőben is. Mert amint meg nem törhető erős vára volt nehéz idők viháraiban a magyar nemzeti szellemnek, úgy világító tornya is akar lenni, még inkább jövőben, a magyar nemzeti művelődésnek, a magyar nemzeti kulturának.

Hatóságunk e nagy munkában nem egyedül a belterületre fordítja gondját, kiterjed az teljes mérvben a külterületre is. A nagy róna minden részében iskolákat állított, népkönyvtárakat szervezett, a nép érdemeinek előmozdítására több nagy fontosságú intézkedést tett, melyek között a legkiválóbb a tanyai központok létesítése.

Ezen külterületi központok létesítéséhez lesznek a lakosság kulturális emelkedésének s gazdasági fejlődésének és gyarapodásának. Távol vezetne szándékomtól, ha ezen kérdés bővebb és részletesebb fejtegetésébe

bocsátkoznám, de röviden rá kell mutatnom e központok ezen rendeltetésére, hogy annál élénkebben álljon előttünk Szeged város hatóságának érdeme, melynek fölismerése arra készíti, hogy mint e város igénytelen polgára, de ugyis, mint e kerületnek választott képviselője, poharat emelve köszönetet mondjak a nép jól fölfogott érdekeinek előmozdításáért azoknak, kiknek e téren el nem évülő érdemei vannak.

Isten áldja, Isten éltesse Szeged hatóságát, hogy mint e törekvő és hatalmasan fejlődő város feje és vezére sok éven át vezesse sikeresen e város lakossága, e nép boldogságának emelésére irányzott törekvéseket s legyen osztályrésze a teljesített hazafias kötelesség boldog öntudatán kívül az osztatlan elismerés. Isten éltesse, Isten tartsa Szeged város hatóságát!

Alig hangzott el az éljenzés, kis várta, hogy fölemelkedett gróf Tisza Lajos. Az egész közönség egyszerre tódult a szoba felé, hogy hallhassa a város örök emlékü ujjáteremtőjének ajkairól a már annyira ismert ékesszólást. Aki be nem fért a szobába, künn székekre, asztalra állott s mély csendben figyelt a gróf minden szavára. Tisza Lajos szokott szellemességgel s elegáns szónoki előadásával körülbelül ezeket mondotta el:

Hogy szavaimat Kállay főispán ő méltóságával kezdem el, nem véletlenül, sem indokolatlanul teszem. Helyén valónak tartom ezt azért, mert azt tapasztaltam, hogy azon helyzetben, melyben ő és én voltunk Szegeden, nagyon sok a hasonlatosság. Mindketten mint idegenek jöttünk ebbe a városba s most otthon érezzük magunkat; jöttünk mint ismeretlenek és fölismertek. És ezt, azt hiszem, csak annak köszönhetjük, hogy ha törekedtünk valamit kívinni, ami mindig a város érdekében történt, e városnak minden polgára, az elsőtől utolsóig, lelkesen gyámoltott bennünket. Ezt bizonyítja a mai ünnep is; mert ha a polgárság támogatása és bizalma nem állott volna mellénk, nem létesülhetett ez a kulturtelep, amit én a rekonstrukció koránájának tartok. És épp ebből az utóbbi okból őszinte örömmel hallgattam a két tanyá két szónokának is imént mondott beszédeit. Kimondhatom nyíltan, hogy sok helyett aggódva néztek a külterületi központi telepek létesülése elé, mert attól tartottak, hogy az intézmény csak arra fog vezetni, hogy Szeged várostól elszakítsa kiegészítő részeit, a tanyákat; de én efelől soh' sem aggódtam, mert meg voltam és vagyok győződve, hogy aki egyszer szegedi lesz, soha se lesz az más; hogy ami egyszer Szeged város lehet, soha se lesz falu. Most már látom és nagy örömmel szolgál látni épp e központok létesítéséből is, hogy Szeged város azon helyzetben van, midőn más külterületeire is teljes mértékben kiterjesztheti gondját. A tanyai lakosságot ez a tény bizonyára csak meg fogja erősíteni azon helyes és egyedül helyes meggyőződésében, hogy aki szegedinek született, szegedinek is kell kereszteltetnie, aki Szeged város testének tagja, annak is kell maradnia. Uritem poharamat Szeged város derék tanyai polgárságára.

Ez a beszéd, mely rövid, velős magyarázata a tanyák mai helyzete természetességének és szükségszerűségének is, hatásában bizonyára vesztett az által, hogy csak kevesen hallhatták a tanyai népből. Hanem azok annál erősebben hozzájárultak ahhoz, ami utánna fölzugott.

Kállay Albert főispán emelt ezután szót, lényegében ezeket mondván: «A polgármestert helyettesítő László szenátor ur érintette beszédében a tanyai szervezetet is, melynek zárkövét képezik a külterületi központi központok. Ezek egyikét ma adtuk

át rendeltetésének. A kulturközpontok célját nem szükség bővebben fejtegetni; mindenki tudja, hogy létesítésükkel Szeged város elősegíteni akarja a tanyai nép kulturáját, módot adni arra is, hogy lelki szükségét kielégíthesse, megvédeni a külterület személy- és vagyonbiztonságát is. De a szervezet csak holt írott malaszt, holt betű, ha nincs tisztikar, mely életet adjon neki. Mint a szegedi közigazgatás őre, tapasztaltam, hogy ez is van. És teljes megelégedésemet kell — ez uttal nem «hivatalosan» — kifejeznem ennek a derék tanyai tisztikarnak működése fölött. Örömemre szolgál, hogy poharamat üríthetem a külterület tisztikarára, annak tanítóira, kapitányaira, esküdtjeire és minden tagjára. Kívánom, hogy vezessék ezentul hivatalukat közös városunk, Szeged sz. kir. város javára oly sikerrel, minővel eddig vezették.»

A főispán szavait kitörő örömmel és lelkesedéssel fogadta a közönség.

A szebbnél-szebb alkalmi tósztok sorába nagyon kedvesen illeszkedett belé egy viruló tanyai leányka köszöntőjének kellemes csattogása. Ezt a jóleső meglepetést Veszélka Juliska szerezte az uraknak következő kicsi áldomásával:

«Tisztelt vendégkoszoru!

Megbocsátanak a tisztelt vendég urak, ha tanyai leány létemre a férfiak szokását utánozva, én is néhány szóval kifejezem leánytársaim nevében jó kívánságaimat. Kívánom a jó Istentől, hogy sokáig éltesse Szeged város ujjáteremtőjét, gróf Tisza Lajos urat, Munkácsy Mihály festőművész urat, Szeged város kormányzó főispánját, Kállay Albert urat, Szeged város tekintetes tanácsát, aki a tanyai nép jólétéről mindig gondoskodik; Isten éltesse az itt egybegyűlt vendég urakat is családjaikkal együtt és jegyezzék meg maguknak, hogy a tanyai nép is folyton oda törekszik, hogy szép városunk, híres Szeged városa fölvirágozzék és boldog legyen.»

A fehér ruhás, csupa nemzetiszín pántlikás, aranyos tósztozót össze-vissza csókolta előbb Zsótér Andor, a szabadelvűpárt elnöke, aztán Munkácsy is, Tisza is látva, hogy szabad a csók, ugyancsak megpuszták a bájos kis polgárlányt. Juliska haja tövéig elpirulva futott ki a szobából, de soha életében nem felejté majd el azt a kitüntetést, amit herczegkisasszonyok is megköszönnének: Munkácsy csókját. Az udvarbeli lányok közt nyomban szét is futott a híre, hogyan csókolta meg Veszélka Julcsát a kegyelmes ur, meg Munkácsy «bácsi», a hogy a mestert odakünn titulálták.

Ezen kedves intermezzo után újra a felsőtanyaiak vették át a szót, hogy szeretett képviselőjüket, Ivánkovits apátot felköszönthessék. Szónokuk Kónya Ferencz gazda volt, aki rövid, lelkesen előadott beszédben köszönte meg az apátnak, hogy «a felsőtanyai hivek lelki vigaszára az oly rég várt kápolnát fölszentelte», aztán mint országgyűlési képviselőjüket üdvözölte, következő szavakkal üritvén rá poharat: «Tiszta szívből kívánom, hogy Ivánkovits János szeretett képviselőnk városunk javára és mindegyikünk örömeire az Uristen sokáig éltesse!»

László Gyula szenátor, a közönség folytonos éljenzése közt a város nagy vendégét, Munkácsy Mihályt köszöntötte föl, dr. Rósa Izso pedig mély részvét mellett emlékezett meg szép szavakban Pálffy Ferenczről és Szabados Jánosról,

a város két polgármesteréről kiknek egyikét gyöngéledő állapota, másikat súlyos betegsége tartotta távol a város mai örömmünnepétől.

A tanyai lányok ügyes példáján közben fölbuzdultak a tanyai menyecskék is. Ők is kiválasztották (bizonyára nehéz volt ez a választás) közülük a legszebbet, Pálffy Julcsát s beküldötték egy frissen sült fonatossal Tisza Lajoshoz, hogy «prezentelné» meg nevükben a tanya szeretett vendégét. A díszmagyar ruhába öltözött menyecske kezében a «fonyatos»-sal s ajkán ezzel a takaros kis mondással perdült Tisza gróf elé:

«Kegyelmes Uram!

A fonyatos kalács azért nemzeti étel, mert végtelen, mint a magyar ember szeretete; én ezzel kínálom meg kegyelmes urat, hogy jelképezem a vonzalmunkat.»

Természetes, hogy a kedvre kapott urak a menyecskének sem maradtak adósok a fonatosért, meg a dikcióért. Biz' összecsókolták azok Pálffy Julcsát is. A gyönyörű magyar menyecskét Munkácsy már az ajtóból hívta vissza egy csókra, mert egész addig elkapkodták előle.

Az utolsó dikció így hangzott el, igazabban csattant el a szobában s aztán elnémult az utolsó tarack is és csakhamar véget ért az ebéd is, melynek izletes «rendezéseért» Zombory szenátor, Kriszt városgazda és Vadász kapitány egyformán dicséretet érdemelnek. A «hatósági elismerés» azonban mindjárt a helyszínen csak annak a két piros-pozsgás menyecskének járt ki, akik hajnaltól ott sűrögtek-forogtak a szakácsné tisztében. Beck Pista hivatalos komolysággal szolgáltatva ki nekik az elismerést, két czuppanós polgárőrségi csók alakjában.

A társaság eztán a legvidorabb hangulatban vegyült el az udvaron mulató nép közt. Az egyik sátorban evett-ivott, közbe kurjantott is a tanya férfinépe, az igazándi vigság azonban a másik ponyva alatt is ugyancsak járta, a szüntelen csárdás ropogós taktusaiban, Asszonya-leánya itt tánczolt, szorongásig betöltve a négy oszlop körét. Ide vegyült Tisza Lajos gróf is, akit Pálffy Julcsa kapott el tánczra, ahogy javában gyönyörködött az eresz alól a nép vigadásán:

— Hej, kegyelmes uram, nem adtam ingyért ám a csókot!

Kedvet kapott a szegedi csárdáshoz csakhamar Munkácsy is s a két magas vendég ugyancsak jó ideig forgatta a parasztleányekkel egy sorban igazában egy csomóban a Felsőtanya szép fehércselédségét. A szegedi uri közönség is lassacskán belemelegedett a tánczba s egy fél óra mulva több Habikkalap mozgott már a sátorban, mint a hány pörge.

A tanyai lányok köszönet fejében aztán fölkokárdáztak valamennyi uri tánczost, az eleven Veszélka Juliska volt az első, aki a nap emlékére készült kokárdákból feltűzött egyet-egyet Tiszának is, Munkácsinak is a mellére.

Ezenközben kezdett be is esteledni s az uri közönség megindult hazafelé. Az előkelő vendégeket a kocsikig elkísérték a figyelmes lányok és legények, ahol Tisza gróf és Munkácsy szíves istenhozzádat mondtak az éljenző fiatalságnak.

Tisza Lajos gróf és Munkácsy Mihály, valamint a kirándult társaság nagy része a

6 óra 43 perczkor érkező vonattal tértek haza, a legkedvesebb emlékekkel bőven megrakodva, Szegedre.

A tanyai nép késő éjjelig ott tánczolt és mulatott még a paplak udvarán. A szegedi vendégek közül is többen künn maradtak Vadasz Lajos vendégszerető házában, ahol csaknem reggelig tartott a legbarátságosabb vigasság, cigányzene, zongora, ének mellett. Nem maradt el a táncz sem s a közel lakó kisasszonyok nem panaszkodhattak a városi tánczosokra.

Post festa pedig a tanyai nép dicséretére megjegyezhetjük, hogy az egész mulatságon, ahol a tanyai nép ezrével tódult össze, nemhogy rendbontás nem történt, de még egy goromba szó sem szaladt el a vigadók ajkáról.

A felsőtanya vasárnapi ünnepélyének ez a fényes sikere — eltekintve most a dus lakomától — kiváltképen két férfinak az érdeme. A Beck István városi osztályjegyző, aki mint minden igazán szegedi mulatságnak, ennek is meg tudta adni a magyar színt és izzatát első sorban rendezte a lányok és legények egyformán kedves, ügyes szereplését; és Vadasz Lajos tanyai kapitányé, aki a házigazda szerepét előkézen és buzgósággal teljesítette, a meneteket rendezte s összeállította a takaros bandériumot. Mindkettő megkapta az elismerést Tisza gróf és Munkácsy köszönet-szavaiban is.

II.

A kaszinó palotája.

A fölvatás.

A tanyai kultur-központ fölszenteléséről visszatért társaság, igen kevés kivétellel, a kaszinó most épült új otthonába hajtatott; hogy részt vegyen a nép másik társadalmi ünnepén is.

A palotaszerű csinos épület, melyet a Gerle Lajos tervei szerint íj. Heszler József épített föl, igazán méltó Szeged legelső társas egyesületéhez.

A kényelmes, elegáns butorzatot Seifmann Mór udvari szállító készítette.

A fölvatási ünnepély a megállapított program szerint ment végbe.

A fényesen kivilágított teremben dr. Lázár György, mint a kaszinó építési végrehajtó bizottság elnöke, a következő nagyszabású, szónoki lendülettel előadott beszéd mellett adta át a kaszinó kulcsait a kaszinó-egyesület elnökének, Pálffy Ferencz polgármesternek:

Nagyságos Elnök ur!

Mélyen tisztelt Uraim!

A közel 70 év óta fönnálló szeged-belvárosi kaszinó választmányának 1891. január hó végén tartott ülése forduló pontot jelez ezen egyesület életében.

Ez ülésen ön bejelentve az, hogy az egyesület évtizedeken keresztül elfoglalt helyiségeit pár hó múlva elhagyni kénytelen, s egyben a társulat előjáróságának jelentése alapján konstatálva ön, hogy a kaszinó állandóbb jellegű elhelyezésére alkalmas helyen, alkalmas helyiség nem található.

A más egyesületek életében rendszert másodrendű ezen kérdés, az elhelyezkedés kérdése, ez által a kaszinó különös viszonyainál, sajátos szükségleteinél fogva az egyesületi életre nézve oly elsőrangú fontosságú kérdéssé vált, melynek helyes megoldásától az egyesület további élete függött.

A kérdés megoldásának majdnem a

lehetetlennel határos nehézségei között érezte az egyesület minden tagja, de érezte Szeged város minden polgára, hogy Szeged város multja, melyre büszke, hivatása, melyet a fejedelem és nemzet elismer, az aspirációk, melyeket a jövő iránt táplál, meg nem engedik, de egyenesen kizárják azt, hogy ezen régi, tisztos városunk viszonyai között föltétlenül szükséges társadalmi kultur intézmény bukása bekövetkezzék.

E fölfogás érvényesült azon indítványban, mely az egyesületnek folyó évi február 1-én tartott közgyűlésén a kaszinó 14 tagja által beadatott s melynek szavai szerint:

«össze kell állani az ország második városa összes intelligens elemeinek s váltatott munkássággal, törhetlen lelkesültséggel és a végsőig menő áldozatkészséggel kivinni nemcsak azt, hogy az egyesület életét fenyegető válság pillanatnyilag elháríttassék, hanem elérni azt is: hogy ily válság többé elő ne fordulhasson s annak bekövetkezése kiszámíthatlan időre kizárva legyen.»

Ugyanazon indítványban e célból egy állandó kaszinó palota építésének eszméje ön konkrét alakban felvetve.

Az egyesület tagjai az eszmét különféle érzelmekkel fogadták. Ösmerve városunk nehéz viszonyait, az igénybevett társadalom kimerültségét, némelyekből kitört az indulat árja az eszme merészsége fölött. Nem hiányoztak, kik a fölvetett eszmében szédeltést láttak, mások az eszme fölvetését aggodó skapszissal fogadták, s él még közöttünk ma is azon férfi, ki az indítványt nyilvános közgyűlésen chimerának nyilvánította.

Szerencséje egyesületünknek, de szerencséje Szeged város művelt társadalmának, hogy a jóindulatu, de rendkívül szerteágazó nézetek, fölfogások, vélemények zűrzámban azon fölfogás érvényesült, mely a fölvetett eszmét kivihetőnek találta s azt Szeged város egész művelt polgári és katonai társadalmának s különösen Szeged város nemes, saját kulturális érdekeit fölfogni és minden szépért és jóért lelkesedni tudó közönségének hathatós támogatása mellett keresztül vitte.

S uraim! az indítvány megtétele után 8 hónap elmúltával itt áll az épület s termei és berendezései mai nappal megnyílnak a kulturának s a nemes szórakozásnak.

Lehetnek és bizonyára vannak, kik kifogásolják a létrejött műnek külső idomait; lehetnek másoknak kifogásaik annak belső berendezése ellen; lehetnek és bizonyára vannak, kik bizonyos aggodalmakkal tekintenek a még hátralevő kibontakozás bizonyára nem könnyű föladatai elé: abban azonban bizonyára mindnyájan egyetértünk, hogy ezen kedves otthon fölemelése által Szeged város művelt társadalmának újabb bizonyítékot nyújtott arról, hogy nehéz körülmények között el nem csüggedett, hanem lelkesedni és saját erejéből alkotni tudott.

Legyen ez épület Szeged város közügye, társas életének állandó központja s ugyanazon közönség kellemes otthona; de legyen egyszersmind az utókor előtt kiáltó bizonyítéka a mostani nemzedék társadalmi energiájának!

Nagyságos elnök ur!

Midőn az építésre kiküldött végrehajtó bizottság nevében fölkérem Nagyságodat, hogy e helyiségeket a kaszinó igen tisztelt tagjainak rendelkezésére bocsájtani sziveskedjék, teszem ezt a bizottság minden tagja által osztott azon óhajással, hogy az itt nyarandó otthon üdítő melege erősítse társadalmi életünkben azon tudatot, hogy az egyesült erővel való kitartó társadalmi munkásság mindig eredményre vezet s hogy az idők végtelen folyamában csak nyer benső igazságában azon ó-latin jelmondat: *concordia res parvae crescunt, discordia maxime dilabuntur.*

Az épület kulcsát a végrehajtó bizott-

ság nevében Nagyságodnak ezennel átadom.

Pálffy Ferencz polgármester ezen beszédre következőleg válaszolt:

Mélyen tisztelt Uraim!

A hely, ahol most vagyunk, hol a tisztelt végrehajtó bizottságnak erélye és kitartó lelkes munkássága által a szegedi kaszinó egyesületnek szép palotája immár fölépítve áll, e helyen egykor a szegedi várnak hatalmas bástyája emelkedett.

A város ujjaépítése és rendezése alkalmából leromboltatott a régi szegedi vár, hogy annak helyén a magyar nemzetiségnek, a kulturának egy erős, bevehetetlen vára emeltessék föl.

S leromboltatott a vár-bástya is, hogy annak helyén a szegedi művelt társadalomnak egy kellemes érintkezési és szórakozási alkalmatosság legyen, hol a hivatásos munka teljesítése után szükséges üdülést mindenki föltalálja, hol a társadalom javára szolgáló üdvös eszmék az érintkezés útján kölcsönösen kicseréltesse, hol a közjóra, a humanizmus és a közműveltség emelésére szolgáló tervek és gondolatok életet nyerjenek.

A szegedi kaszinó-egyesület új palotája tehát a minden szépért s a magasztos eszmékért nemesen lelkesedni tudó, művelt közönségnek állandó hajléka, igazi bástyája leendő.

Mint az egyesület ez idő szerinti elnöke, a végrehajtó-bizottság mélyen tisztelt elnökének és a bizottság minden egyes tagjának a valóban terhes és önzetlen buzgalommal teljesített működéséért, melynek eredménye előttünk im itt befejezetten pompázik, nemcsak a kaszinó egyesületnek, de a város egész közönsége és művelt társadalmának nevében is köszönetemet és elismerésemet kifejezni kedves kötelességemnek ismerem.

A kaszinó-egyesület nevében és annak részére a végrehajtó-bizottságtól tehát az új épületet és annak minden tartozékait, fölszereléseit ezennel át- és birtokba veszem.

A művelt társadalomnak ez új érintkezési és szórakozási helye, a szellemi munkásság ez állandó hajléka legyen a mi békés igazi otthonunk.

Legyen rajta Isten áldása mindenkoron; és amily ügyszeretet, buzgó tevékenység és minden nehézséget leküzdő munkásság adott létet ez új otthonunknak; hasonló szellem, tevékenység és ügyszeretet lelkesítse az egyesület tagjait mindenkoron az egyesület továbbá fenntartásában és fölvirulásában.

Mind a két beszéd élénk, zajos tetzésben részesült s utána a társaság megsemmisítette a kényelmes, diszes helyiségeket, amivel a fölvatás czeremóniája véget ért.

A lakoma.

Az emeleti termekben lefolyt megnyitási ünnepség után a földszinti étterembe vonult a nagyszámú és illusztris társaság, melynek soraiban a helyőrségi tisztikar tagjai is szépen voltak képviselve.

A patkó formájú asztal derekán Tisza Lajos gróf foglalt helyet. Mellette Kállay főispán, Pacor altábornagy, Munkácsy Mihály, Mikszáth Kálmán, Pálffy polgármester, Bakonyi, Przedák ezredek, Bernáth Géza kir. táblai tanácselnök, Novák, Ivánkovits képviselők, Rózsa Ferencz apát, Földváry b. csendőrparancsnok, Szemere huszáralezredes, Álgya huszárnagy, Dukácsy Marczel kir. tanácsos stb. ültek.

A dus és pompás lakoma során, mely nagyon jó bemutatón szolgált Breyer kaszinói vendéglősnek, az első tósztot dr. Lázár György tisztí főügyész, mint a kaszinó építő bizottság elnöke mondotta, Sze-